

Jerusalembrevet

NYHETSREVE • SEPTEMBER/OKTOBER 2009
SWEDISH CHRISTIAN STUDY CENTRE (SCSC)

Oviss framtid

- Sune, hur är läget i Jerusalem?
- Vad tror du kommer att ske i höst?
- Är det lugnt också när vår studiegrupp kommer i oktober?
- Vad händer med de 53 palestinier som nyligen blev vräkt från sina hem i östra Jerusalem och sover på madrasser på gatan? Finns det risk att det kommer en tredje intifada?

Vi fascineras av förutsägelser om framtiden. Vi vill känna till och bemästra framtiden på olika livsområden, från ekonomi, opinioner och konjunktur till brottslighet, hälsa och arbetsmarknad. Och prognosmakarna och profeterna uppträder i regel med ett överdrivet stort självförtroende, trots att exempelvis förutsägelserna om börsutvecklingen varit nästan helt värdelösa och att positiva gissningar om klimatutvecklingen gäckat oss totalt.

Även här i Jerusalem, profeternas huvudstad, duggar prognoserna tätt. En del prognoser är mycket dystra, inte minst de som säger att allt som görs för fred och mänskliga rättigheter är på förhand dömt att misslyckas.

Dessa prognoser bygger till exempel på "fakta" att det finns mer att vinna på ständiga konflikter och krig än på fred och rättvisa, eller på "fakta" att araber och judar är sådana att de aldrig kan leva tillsammans. Att dessa prognoser har stort genomslag märks i den växande skara som väljer att bli "överlevare" i någon form av "bubbla", skild från verkligheten i sina självupptagna illusioner.

Andra framtidsprognoser är mer optimistiska, till exempel de som siar om framgångar för president Obamas fredsinstitut eller de som lyfter fram de progressiva rörelserna i det civila samhället och vad gott de åstadkommer bakom kulisserna. Också de bygger på sina "fakta".

Bortom jakten på framtiden finns hela tiden det som är mycket förutsägbart. Dit hör till exempel att lögn, våld och annan ondska aldrig kan åstadkomma något gott. Det är lätt att säga i förväg vad som händer när man dyrkar dessa avgudar. Men det vill vi inte veta.

Här i det heliga landet finns många exempel på det förutsägbara i galna

Fortfarande platser kvar

Den 6–13 oktober arrangerar vi en resa i den heliga Birgittas fotspår i det heliga landet. En unik möjlighet att komma en av världshistoriens mer bemärkta svenskar in på livet. Det finns fortfarande några platser kvar. Anmäl dig snarast. Läs mer på bilda.nu/bildaclassics.

Sedan den 2 augusti bor familjerna Hanoun och al-Rawi på gatan i Östra Jerusalem, totalt 53 personer, varav 19 barn. De vräktes från sina hem och har ingen B-plan. Israel planerar att bygga 20 lägenheter i området.

idéer och tokiga ideologier som döljer verkligheten. Ett historiskt exempel på detta är de apokalyptiska idéer som drev Jerusalemfararna att 1896 lämna Nås i Dalarna och bosätta sig i Jerusalem för att invänta Kristi återkomst. Frågan är om inte sionismen är ett annat exempel på något mycket förutsägbart, eftersom den ideologin utgår från fiktionen om ett djupt samband mellan land och folk som hela tiden krockar med verkligheten.

- Hur ska jag då förhålla mig till alla prognoser jag hör? Vad hjälper oss att se verkligheten sådan den är?

- Kanske är hoppet det enda hållbara, svarar jag mig själv. Att hoppas innebär för mig att ge upp försöket att bemästra framtiden och lägga framtiden i Guds händer. Det kan låta väldigt fromt och mesigt, men om hoppet innebär att överge sambandet mellan orsak och verkan, då är hoppet ett förhållningssätt som kan bli både politiskt och andligt intressant, var än vi lever vårt liv.

Sune Fahlgren
Direktor SCSC

Jerusalembrevet är ett nyhetsbrev från Bildas studiecenter i Jerusalem där vi berättar om verksamheten och kort kommenterar aktualiteter i det heliga landet. Vill du ha kommande nyhetsbrev kan du sända din e-postadress till scsc@bilda.nu

George Rishmawi,
Centre for Holy Land Studies:

– Många som kommer som pilgrimer idag är omedvetna om det etiska och moraliska ansvar man har i beslut kring vilken guide man använder, var man bor, äter och hur man reser.

Brita Starck, Jerusalembo, tidigare medarbetare hos Individuell Människohjälp:

– Det kan vara lätt att tycka att dagens moderna pilgrimer är ytliga, men under mina många år här i Jerusalem har jag sett många människor som sparat under hela sitt liv för att få göra resan hit och som stått med tårarna droppande över kinderna inför mötet med heliga platser.

Stephen Need, Dean vid St George's College i Jerusalem, som ordnar resor för kristna från USA, Storbritannien och Australien:

– Reaktionen som vi möter hos människor som reser hit som moderna pilgrimer, för att besöka det heliga landet, är väldigt varierande. Men det är inte ovanligt att människor tvingas gå igenom ett slags trauma när man inte hittar de bilder eller upplevelser man förväntat sig.

Pilgrimskap då och nu

Spänningen mellan vad du ser och vem du är

En pilgrimsresa – är den möjlig utan möten med troende på de platser man besöker? Frågan ställdes vid en internationell konferens som hölls på Bildas studiecenter i Jerusalem i juni, en konferens som rymde många hissande historiska perspektiv.

Bilden av en fullsatt ”föreläsningssal” i Bildas studiecenter vid Jaffaporten i Jerusalem kan inte beskrivas som annat än vacker och rörande. Här sitter – i prydliga rader på svenska Ikea-stolar – biskopar, munkar och nunnor, tillsammans med teologie-, historie- och arkeologiprofessorer, samt en och annan folkbildare och organisationsföreträdare. Alla i djup och gemensam koncentration för att diskutera en fråga som varit aktuell och levande i Bilda i mer än 40 år:

– Hur organiserar man och genomför en ansvarsfull studie- och reseverksamhet till Jerusalem?

Känna och smaka

Upp emot 10 000 svenskar har sedan mitten av 1960-talet rest med Bilda (tidigare Frikyrkliga studieförbundet) till Mellanöstern, sedan 1991 med studiecentret Swedish Christian Study Center, vid den myllrande Jaffaporten, som utgångspunkt och bas.

Syftet med resorna har allt sedan starten varit att ge människor möjlighet att lära mer och fördjupa sig i frågor kring Israel/Palestina, men också att skapa möjligheter att in på bara skinnet få känna, lukta och smaka på de intensiva mötena mellan olika religioner, kulturer och komplicerade politiska förhållanden som här alltid är aktuella.

Är det som Bilda sysslar med en modern form av pilgrimsresor? Många, men för den skull inte alla, som genom åren deltagit i en Bildaresa är nog beredda att svara ja på den frågan. Omedelbart studsar därmed ett antal nya frågor tillbaka till både Bilda och resenärerna: Med vilket syfte reser man? Vilka bilder har man med sig ut? Vilka berättelser tar man med sig hem? Vad förväntar man sig att möta? Och vilken beredskap har man att på allvar reflektera över det man får uppleva.

Frågorna kan tyckas dagsaktuella, men är mer än tusenåriga. För till Jerusalem har människor rest, sedan bara några århundraden efter Jesu liv, för att med egna ögon se och med egna händer känna på de platser där Jesus gick. Och det var om dessa tidiga pilgrimer och om omständigheterna kring deras resor som mycket av den internationella konferensen på SCSC i slutet av juni handlade.

Totalt var ett 50-tal deltagare från en lång rad länder samlade, varav tolv medverkade med genomarbetade föreläsningar – alla på något sätt med anknytning till det övergripande temat: *Pilgrimage – West and East. Biblical, Historical and Theological perspectives.*

Tidiga guideböcker

En föreläsare var den brittiske historikern Dennis Pringle, som studerat 1400-talets Jerusalempilgrimer. Han konstaterar att redan på den tiden var frågan om förväntningar inför och berättelser efter en resa högaktuell och komplicerad. Man använde gärna tidigare pilgrimers dagböcker som guidebok, men eftersom dessa var skrivna för att tillfredsställa en tänkt läsekrets där hemma var de ofta anpassade snarare till läsekretsen än den egentliga erfarenheten.

– Och när nästa pilgrim skrev sin egen berättelse kopierade man gärna av bra avsnitt från tidigare berättelser, särskilt om man själv inte hann med att besöka alla de platser man hade tänkt sig.

Den amerikanske teologen och kyrkohistorikern Thomas Hummel hade observerat ungefär samma fenomen, men några hundra år senare, när han forskat kring brittiska och ryska pilgrimer som reste till Jerusalem under 1800-talet. Många fromma engelsmän trivdes inte i den stökiga och brusande staden, som inte passade in i deras pastorala bild av Jesu hemland. Utanför Jerusalem, på Oljeberget eller när de sökte sig upp till Galiléen, fann de i stället det lugn och den atmosfär som de föreställt sig och längtat efter.

Bland de internationella föreläsarna och perspektiven fanns ett viktigt svenskt bidrag genom en föreläsning om heliga Birgitta, som i slutet av sitt

SCSC:s ordbok

För studiegrupper och andra intresserade fortsätter vi här en serie ordförklaringar. Ordboken samlas på vår hemsida www.bilda.nu/scsc

E

Ekonomisk fred | Israels nya högerregering, under ledning av Benjamin Netanyahu, driver i Israel-Palestina frågan om en linje som kallas "ekonomisk fred". Man vill inrätta en ny myndighet för främjandet av ekonomisk utveckling och tillväxt på de palestinska områdena. Idén bygger på att fred är en följd av materiell tillfredsställelse, något som nu saknas när den palestinska ekonomin är i djup kris. Kritiker på båda sidor menar att "ekonomisk fred" inte får ersätta konkreta politiska lösningar.

Elul | Den sista månaden i det judiska året. Elul infaller i augusti och september och präglas av förberedelser för några av de främsta helgerna i den judiska festkalendern – det judiska nyåret (*rosh hashana*), som i år (2009) infaller den 29 september. Tio dagar senare firas försöningsdagen (*yom kippur*).

Eretz Yisra'el | (hebr. landet Israel) är både ett religiöst och ett politiskt begrepp som utgår från löftet till Abraham och hans efterkommande, se 1 Mos 15:13–21. De exakta gränserna för vad Eretz omfattar skiftar dock i Bibeln. Religiöst handlar begreppet om inom vilket område vissa bud gäller, till exempel bud om jordbruk och helgdagar. I den aktuella Israel-Palestina-frågan används begreppet politiskt på många olika sätt, till exempel finns det vissa strömningar som har Eretz Yisra'el som en vision för fortsatt expansion av staten Israel.

Etiopiska kristna och etiopiska judar | Munkar och nunnor i den etiopisk-ortodoxa kyrkan har i mer än 1500 år utgjort den enda närvaron av svarta kristna i Gravkyrkan i Jerusalem. Deras kloster heter Deir al-Sultan och finns på kyrkans tak. Den etiopisk-ortodoxa kyrkan, med 25 miljoner medlemmar, är näst den ryska kyrkan, den största ortodoxa kyrkan i världen. Deras gudstjänstliv uppvisar gammaltestamentliga och judiska inflytanden som går tillbaka till förkristen judisk närvaro i Etiopien.

Det finns även cirka 120.000 etiopiska judar i Israel. Genom sin svarta hudfärg skiljer de sig från andra judiska invandrare. De kommer från en liten folkgrupp (*falasha*) i bergsprovinsen Gonder i nordvästra Etiopien som omfattat judendomen sedan 300-talet. År 1975 deklarerade Israel att *falasha* hade rätt till israeliskt medborgarskap.

Vad innebär en pilgrimsresa till Jerusalem i dag, i olika kyrkotraditioner, och vad har de inneburit genom historien? Frågan diskuterades vid gruppsamtal under konferensen.

liv lämnade Rom under ett par år för en pilgrimsresa till Jerusalem. Björn Göransson, kyrkoherde i S:t Ansgars katolska församling i Södertälje, och en av medlemmarna i en svensk katolsk delegation som besökte studiecentret i samband med konferensen, föreläste om Birgittas resa och uppenbarelser i det heliga landet under det sena 1300-talet. Heliga Birgitta var på ett påtagligt sätt också representerad under symposiet genom att systrar från de båda Birgittaklostren i Jerusalem och Betlehem fanns med som deltagare.

Lära av andra

Här är inte platsen att redovisa tolv akademiska föreläsningar. (Dessa kommer att samlas och ges ut i en skrift.) Men några av frågorna och kommentarerna från det avslutande panelsamtalet är värda att reflektera över:

– Är det möjligt att vara en pilgrim i Jerusalem utan att vilja möta de troende som faktiskt lever här, undrade Thomas Stransky från Tanturs ekumeniska institut i Jerusalem.

– Det finns en dynamik mellan vad du ser och vem du är när du besöker det heliga landet, det är bra att vara medveten om, påminde den amerikanska historikern Susan Graham.

– Vi kristna i väst befinner oss i en tid när vi söker vad det är att vara kristen, menade Thomas Hummel, USA. Många moderna pilgrimer kommer alltså hit med det sökandet. Själv tror jag att pilgrimskap innebär att på djupet möta och lära av andra kristna, och ytterligare ett steg, att möta och lära av även andra.

Dennis Pringle

Thomas Hummel

Text: Magnus Stenberg, samordnare för Bildas profilområde Internationellt/Mellanöstern

Bild: Magnus Stenberg och Lars Karbing

SCSC-kalendarium september – oktober

- 24 aug Höststart på studiecentret. Två volontärer kommer i höst: Gustav Sandgren och Daniel Braw.
- 22–29 sept Styrelsen för Bilda GävleDala på studieresa.
- 6–13 okt Bilda Classic: Möt heliga Birgitta i Jerusalem och Betlehem. Samarangemang med STI.
- 8–19 okt Studieresa från Missionskyrkan i Alingsås.
- 20–27 okt Försoning och medling. Programresa för personal vid Örebro Missionsskola.
- 23 okt–1 nov Studiegrupp från Svenska kyrkan i Linköping.

Lär känna Simone Weil

"Inte att begripa nya saker, men genom tålmod, möda och metod komma därhän, att man med hela sin varelse fattar de obestridda sanningarna."

Lär känna en av 1900-talets mest djupsinniga och radikala sanningssökare under en resa till Jerusalem 29 januari till 5 februari 2010. Simone Weil besökte aldrig själv Jerusalem eller det heliga landet, men ingens blir de frågor hon ställde skarpare och de tankar hon formulerade viktigare än här. Genom möten med människor, platser och situationer, högläsningar ur Simone Weils texter, samtal och reflektioner över vår uppmärksamhet inför tyngdens och nådens verklighet.

Läs mer på www.bilda.nu/bildaclassics

Allting lite verkligare

Efter att jag landat på flygplatsen i Tel Aviv, tagit taxin till Jerusalem, och sen slutligen kommit till ro på mitt hotellrum, så slogs jag av insikten: Wow, nu är jag här. I Jerusalem. Denna stad som jag hört så mycket om, från barnomens söndagsskola till mer nutida nyhetsrapporteringar på TV. Två bilder som skiljer sig åt ganska mycket. Kvällens böneutrop från högtalarna över gamla stan blandat med den orientaliska musiken från krogen nedanför mitt hotellrum fick mig att verkligen inse att jag aldrig varit i denna del av världen tidigare, Mellanöstern. Vad skulle resan föra med sig för upplevelser och intryck tro?

Något av det första jag upptäckte var att man i alla sammanhang verkade prata om politik. Det kunde vara vid affärsmöten eller under kvällsölen med vänner, men också i samtalen vid möten i basarerna i gamla stan. Politiken fanns alltid närvarande. Anledningen till detta blev tydligare för mig med tiden. När man till exempel reser in på Västbanken kan man tydligt se hur politiken ständigt finns närvarande i folkets liv. Jag menar då inte endast den gråa muren runt till exem-

pel Betlehem, eller de checkpoints som man byggt för passage. Utan på vissa platser kan man också se politiken i ansiktet på folket, och på deras kroppsspråk. Den ständiga övervakningen och närvaron av vapen, vad kommer detta att resultera i i framtiden?

Men min resa hade många vackra intryck också. Ett sådant var då vi fick fira nattvard under olivträden i Getsemanes trädgård. Vi satt på de färgglada blåa pallar som idag finns utställda i trädgården, och vi hörde ljuden som idag kommer ifrån Jerusalem. Men det är fortfarande samma plats dit Jesus en gång vandrade, trots att det då inte fanns blåa plaststolar och att ljuden förmodligen var andra än dem vi hörde. Och under den korta stunden i trädgården kändes allting i min tro lite verkligare.

När jag så en vecka efter den där första kvällen lämnar landet, så lämnar jag det med fler frågor än svar. Men jag lämnar det också med en något större kunskap och med mycket mer nyfikenhet att vilja lära mer.

Sara Persson, reseadministratör